

držav so bila usmerjena v izboljšanje položaja in statusa arhivske dejavnosti v družbeni skupnosti ob obvezni uporabi mednarodnih standardov in norm. Pomemben vezni člen pri opravljanju in vrednotenju arhivskega dela so arhivski kadri ter njihovo izobraževanje. Druga tema je obravnavala zaščito dokumentarnega gradiva pri nastajanju. Prispevki so govorili o vrednotenju dokumentarnega gradiva, sistemu nadzora zaščite gradiva pri nastajanju, o problematiki zaščite gradiva stečajnih in likvidacijskih ustvarjalcev ter produkciji in zaščiti nekonvencionalnih nosilcev informacij. Tretja tema se je nanašala na aktualna vprašanja arhivske teorije in prakse ter moderne težnje v arhivistiki in informacijskih sistemih.

Zaradi velikega števila referentov so bili prispevki predstavljeni le z nekaj besedami, celotne smo lahko brali v trinajsti številki Arhivske prakse.

V diskusijah so se potem pojavljala temeljna vprašanja v zvezi s statusom arhivov in arhivistov v družbi, in sicer, kakšen status imajo arhivi in kašnega bi pravzaprav morali imeti. Večkrat je bilo slišati prispodobo »arhivar v kleti«. Med drugim je dr. Klasinc poudaril, da bi državni arhiv moral biti neposredno pod predsednikom države.

V popoldanskih urah je bil organiziran ogled muzeja tovarne soli. Tuzla je namreč eno izmed najstarejših naselij v Evropi, kjer je zabeležena kontinuiteta življenja. Ima pa tudi posebno geološko preteklost. Tuzelčani pravijo, da je Tuzla »mesto na zrnu soli«. To »zrno soli« so milijoni ton kamene soli, ki jo je za seboj pustilo Panonsko morje, ko se je pred več kot desetimi milijoni let umikalo s tega prostora. Ime mesta je od nekdaj v jezikih vseh potopiscev, kartografov, zgodovinarjev in osvajalcev vezano na sol. Tudi sedanje ime Tuzla v turškem jeziku pomeni solarna. Organizirano izkoriščanje soli se je začelo v času osmanskega imperija.

Sol so na začetku pridobivali tako, da so črpali slano vodo iz vodnjakov (prvi vodnjak je bil zgrajen leta 1477), potem pa so jo prekuhavali v posebnih bakrenih ponvah. Čas Avstro-Ogrske pa je bil tudi začetek industrijske proizvodnje soli, saj je bila leta 1885 zgrajena prva solarna. Posledica povečane proizvodnje je bila udiranje mesta in v 70. letih prejšnjega stoletja je mesto zaradi tega ostalo brez velikega števila kulturnih, gospodarskih in stanovanjskih stavb.

V večernih urah prvega dne posvetovanja je bila organizirana slavnostna večerja, da so se udeleženci posvetovanja bolje spoznali in v prijetnem vzdušju pokramljali o arhivskih in drugih vprašanjih.

Posvetovanje v Tuzli je potekalo v resnično prijetnem ozračju, poleg tega pa je bilo veliko udeležencev, več kot 200. Za konec le še to, da si lahko želimo še več tako prijetnih posvetovanj.

Aida Škoro Babić

44. posvetovanje hrvaškega arhivskega društva, Slavonski Brod, 20.–22. oktober 2010

Hrvaško arhivsko društvo je v sodelovanju z Državnim arhivom v Slavonskem Brodu organiziralo letošnje arhivsko posvetovanje; potekalo je od 20. do 22. oktobra 2010 v prostorih Državnega arhiva v Slavonskem Brodu. Glavna tema letošnjega posvetovanja je bila Kako izboljšati sistem varovanja gradiva, znotraj tega pa sta potekala dva vsebinska sklopa. V prvi sekciji so bila predavanja o materialni, v drugi pa o intelektualni zaščiti gradiva.

Na letošnje posvetovanje je prišlo več kot 150 tako domačih kot tujih udeležencev. Iz Slovenije smo bili na posvetovanju Mateja Jeraj in Jože Škofljanec (ARS), Bojan Cvelfar (ZAC) in Sonja Jazbec kot predstavnica ADS.

Otvoritev posvetovanja, pozdravni govori in plenarna seja so potekali v dvorani HVIDRE. Najprej je vse zbrane pozdravila predsednica Hrvaškega arhivskega društva Deana Kovačec iz Hrvaškega državnega arhiva v Zagrebu, sledila sta še pozdrava direktorja Državnega arhiva v Slavonskem Brodu Ivana Medveda in namestnika župana Zorana Ivanoviča, pozdravne besede pa so izrekli tudi gostje iz tujine (Bosne in Hercegovine ter Madžarske).

Uvodno predavanje je imel direktor Državnega arhiva v Slavonskem Brodu *Ivan Medved*, ki je nanizal razmišljanja in predpostavke o izboljšanju varstva arhivskega gradiva. Sledilo je predavanje *Vlatke Lemič* in *Stjepana Čosića* o dostopnosti in uporabnosti informacij o arhivskem gradivu v sodobnem okolju.

Po kratkem odmoru sta vsebinska sklopa predavanj potekala v dveh dvoranah Državnega arhiva v Slavonskem Brodu.

V prvem vsebinskem sklopu, sklopu o *intelektualni zaščiti arhivskega gradiva*, so bili predstavljeni štirje referati. Prvega, *Zakonska zaščita arhivskega gradiva*, je predstavila *Mateja Jeraj* iz Arhiva Republike Slovenije. S soavtorico *Jelko Melik* sta poudarili, da je potrebno z zakonom zaščititi arhivsko gradivo pred izgubo in uničenjem, prav tako pa morajo arhivisti, večinoma zgodovinarji, poznati osnove prava in pravne države. Prvi pogoj za ohranitev arhivskega gradiva je dobra zakonska podlaga, vendar pa jo mora podpirati ustrezna kazensko-pravna zaščita.

Naslednji referat sta predstavila *Alisa Martek* in *Borut Gulić* iz Hrvaškega državnega arhiva. Predstavila sta standarde ISO za različne vrste arhivskega in knjižničnega gradiva, ki omogočajo dolgoročno hrambo gradiva oziroma upočasnjujejo procese staranja.

O tem, kako intelektualno zaščititi arhivski fond, se je spraševal *Dražan Kušen* iz Državnega arhiva v Osijeku. Poudaril je, da je potrebno najti ravnovesje med materialno in intelektualno zaščito tako ob na-

stanku arhivskega gradiva kot pri lastniku in potem še v postopkih arhivske obdelave.

Zadnja v tem sklopu je referat predstavila *Mirjana Jurić* iz Hrvaškega državnega arhiva, ki je predstavila sistem zaščite katastrskih map za Hrvaško in Slavonijo nekoč in danes, postopek digitalizacije katastrskega gradiva in izboljšanje zaščite tega gradiva.

V drugem vsebinskem sklopu, sklopu o *materialnem varstvu arhivskega gradiva*, je svoje poglede predstavilo pet avtorjev. Prvi so se predstavili *Iva Gobić Vitolović* (Državni arhiv na Reki) ter *Maja Krtalić in Damir Hasenay* (Filozofska fakulteta v Osijeku) s predlogom o organizaciji in planiranju materialnega varstva arhivskega gradiva, pri tem pa so poudarili povezanost med nekaterimi elementi za doseganje varnosti in zaščite arhivskega gradiva, od načrtovanja, prek organizacijskih vprašanj in aktivnosti na področju restavriranja. Tema referenta *Hrvoja Gržine* je bila vprašanje, kako zaščititi in ohraniti fotografsko gradivo, *L. Zoreta* pa, kako zaščititi hrvaško filmsko dediščino.

O preprečevanju poškodb na pergamentu, ki jih povzroča onesnažen zrak, je govoril *Igor Kozjak* iz Hrvaškega državnega arhiva. Menil je, da bi bilo potrebno ventilacijske sisteme v arhivih, muzejih in knjižnicah opremiti z ustreznimi filtri, ki bi absorbirali izpušne pline pred vstopom v območje, kjer je shranjena dragocena dediščina. Na to temo se je navezoval tudi referat *Marijane Mimice Tkalec* iz Hrvaškega državnega arhiva, ki je govorila o merjenju relativne vlažnosti in temperature; obe morata biti v okviru priporočenih vrednosti. Opisala je različne merske instrumente, ki so jih uporabljali v zgodovini, in jih primerjala s sodobnimi digitalnimi merilnimi instrumenti.

Po kosilu sta bili organizirani dve okrogli mizi hkrati. V okviru prve je *Mirjana Hurem* vodila delovno skupino za uporabnike gradiva, v okviru druge pa se je zbrala delovna skupina za zaščito arhivskega gradiva, ki jo je vodila *Tajana Mušnjak*.

Zvečer so nas vodniki popeljali na ogled Slavonskega Broda, ki se je končal v Trdnjavi ob dobri hrani in pijači, obogateni z zvoki harmonike.

Naslednji dan so referati prav tako potekali v dveh sekcijah hkrati. Predstavilo se je devet referentov. V prvi sekciji je imel *Zoran Stanković* iz Državnega arhiva na Reki predavanje o uporabi novega zakona o upravnem poslovanju v arhivski službi, ki velja od začetka leta 2010. Poudaril je, da uporaba zakona o upravnem poslovanju ni omejena le na dejavnosti, ki jih arhivi opravljajo na podlagi javnega pooblastila, temveč se uporaba nanaša tudi na drugi del opravil, ki jih arhivi izvajajo za javnost.

M. Maroja iz Državnega arhiva v Zadru je na podlagi desetletnih izkušenj tega arhiva predstavil, s kakšnimi problemi se srečujejo pri varstvu gradiva

zunaj arhiva. O varstvu dokumentacije verskih skupnosti je govorila *Elizabet Kuč* iz Hrvaškega državnega arhiva, o urejanju gradiva podjetij v stečaju pa *Krešimir Ibršimović* iz Državnega arhiva v Slavonskem Brodu.

V drugi sekciji je bilo predstavljenih pet referatov. Najprej je *Branka Molnar* iz Državnega arhiva v Zagrebu predstavila Vodnik fondov in zbirk Državnega arhiva v Zagrebu. Na kratko je opisala priprave pri zbiranju podatkov za vodnik in izkušnje pri pripravi prve in druge knjige vodnika ter kazal in tudi, kako so vsebino vodnika prenesli na internet. Kako zavarovati dokument, se je spraševal *A. Žigant*, ki je pojasnil strukturo in način oblikovanja baze podatkov v excelu, ki naj bi bila v pomoč arhivistom in raziskovalcem. *Katarina Horvat* iz Državnega arhiva v Zagrebu je predstavila pripomočke pri iskanju gradiva v fondih zdravstva Državnega arhiva v Zagrebu, *Ladislav Dobrica* iz Hrvaškega državnega arhiva pa je predstavil dokumente stolnega kapitlja sv. Petra pri Požegi. O varstvu gradiva v arhivskih knjižnicah so govorile *Alisa Martek* iz Hrvaškega državnega arhiva ter *Eneida Škara* in *Mirisa Katić* iz Državnega arhiva v Zadru. Poudarile so, da se arhivske knjižnice uvrščajo med specialne knjižnice in da je njihova vloga v arhivih zelo pomembna, saj so pripomoček tako za arhiviste kot tudi za zunanje uporabnike.

Po kratkem odmoru sta bil dve okrogli mizi hkrati. V okviru prve (voditeljica je bila *Silvija Babić*) se je sestala delovna skupina za spremljanje gradiva pri ustvarjalcih. Podrobneje so predstavili splošni seznam rokov za hranjenje arhivskega gradiva, strokovni popis z roki za hranjenje arhivskega gradiva in delo z ustvarjalci, ki popisujejo gradivo v ARHiNETU. V okviru druge okrogle mize (vodila jo je *Rajka Bućin*) pa se je sestala delovna skupina za obdelavo in popisovanje arhivskega gradiva v ARHiNETU.

Po kosilu sta spet sledila dva ločena sklopa predavanj. V prvem sklopu so bili predstavljeni štiri referati. Prvega (Kolikšna je cena hrambe elektronskega gradiva) je predstavil *Hrvoje Stančić* iz Filozofske fakultete v Zagrebu. O pravni ureditvi in izkušnjah pri varovanju elektronskega arhivskega gradiva v Sloveniji je govoril *Jože Škofljanec* iz Arhiva Republike Slovenije. Predstavil je naloge in pristojnosti javne arhivske službe za varstvo elektronskega arhivskega gradiva v Sloveniji od leta 2006. Tema *Amirja Obhodžaša* je bila vprašanje, kako pripraviti gradivo za mikrofilmanje in digitalizacijo. Predstavil je pogoje, ki jih je potrebno izpolniti pred samim mikrofilmanjem in digitalizacijo, ter celotni postopek priprave gradiva na snemanje. V drugem sklopu se je za okroglo mizo sestala delovna skupina za organiziranje dejavnosti v arhivu; vodil jo je *Darke Rubčić*, predstavila pa je sodelovanje z lokalno skupnostjo, arhivske stavbe in prostore ter izobraževanje in usposabljanje za uporablanje arhivskih programov. Hkrati je potekala še

ena okrogla miza, namenjena digitalizaciji arhivskega gradiva, vodil pa jo je *B. Jančič*.

Po končanih predavanjih je imela svoje zasedanje še skupščina Hrvaškega arhivskega društva. Zvečer je bila slavnostna večerja.

Naslednji dan so nas organizatorji peljali na izlet v Cernik, tam pa smo si ogledali frančiškanski samostan in cerkev, sprehodili smo se po Požegi, pokusili vina

v Kutjevu in se odpeljali še med vinograde; tam je bilo kosilo.

Naj omenim, da referatov ali povzetkov v pisni obliki organizatorji še niso pripravili, obljublajo pa izdajo za prihodnje leto.

Sonja Jazbec